GENE WOLFE

SMIŘITELŮV SPÁR

KNIHA NOVÉHO SLUNCE

SMIŘITELŮV SPÁR

The Claw of the Conciliator
Copyright © 1981 by Gene Wolfe
All rights reserved.

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.

Translation © Pavel Bakič, 2023
Cover © Zhivko P. Petrov, 2023
© DOBROVSKÝ s. r. o., 2023

ISBN 978-80-277-3292-0 (pdf)

GENE WOLFE

KNIHA NOVÉHO SLUNCE

SMIŘITELŮV SPÁR

přeložil Pavel Bakič

FOBOS

OBSAH

I	◆	Saltus	7
II	◆	Muž ve tmě	15
III	◆	Jarmarečníkův stan	22
IV	◆	Pugét	30
V	◆	Bystřina	40
VI	◆	Modré světlo	48
VII	◆	Mordýři	56
VIII	◆	Cultellariové	64
IX	◆	Lord listí	72
X	◆	Tea	79
XI	◆	Tekla	88
XII	◆	Notuly	97
XIII	◆	Smiřitelův spár	104
XIV	◆	Předpokoj	111
XV	◆	Bludičkové světlo	119
XVI	◆	Jonáš	127
XVII	◆	Příběh o studentu a jeho synovi	137
XVIII	◆	Zrcadla	153
XIX	◆	Komory	162
XX	◆	Obrazy	169
XXI	◆	Hydromancie	177

XXII ◆ Personifikace 185
XXIII ◆ Jolenta 194
XXIV ◆ Hra doktora Talóse Eschatologie a geneze 202
XXV ◆ Útok na hieroduly 228
XXVI ◆ Loučení 235
XXVII ◆ Vstříc Traxu 245
XXVIII ◆ Abajova odaliska 252
XXIX ◆ Honáci 260
XXX ◆ Znovu Jezevec 268
XXXI ◆ Očista 276
◆ Dodatky 287
◆ Poznámka k českému překladu 293

Však vzlíná síla z trnů tvých
a ze tvých propastí zas tóny hudby.
Tvé stíny kladou se mi na srdce jak růže
a noci tvé jsou jako silné víno.

◆ I ◆

Saltus

Morwennin rozkošný obličej se vznášel v jediném paprsku světla, obklopený vlasy tmavými jako mé roucho; její krev pršela na zem. Pohybovala rty, nic však neříkala. Namísto toho (jako bych byl Nestvořený a nahlížel do Světa času svou trhlinou ve Věčnosti) jsem spatřil, jak ony rty rámují její farmu, jejího manžela Stachyse, zmítajícího se v mukách na lůžku, a malého Chada, omývajícího si u rybníka horečnatou tvář.

Eusébie, jež obvinění proti Morwenně vznesla, kvílela venku jako čarodějnice. Chtěl jsem přistoupit k mřížím a požádat ji, aby se ztišila, okamžitě jsem se však v temné cele ztratil. Když jsem konečně našel světlo, byl jsem na zelené cestě táhnoucí se ze stínu Žalostné brány. Dorkas prýštila z líce krev a já navzdory množství křičících a ječících osob slyšel kapky dopadat na zem. Linie Hradby byla tak mohutná, že dělila svět stejně, jako pouhá linka mezi deskami dělí dvě knihy, a před námi se nyní tyčil les bující snad už od samého založení Urthu – stromy v něm byly vysoké jako útesy a oděné ryzí zelení. Mezi nimi se táhla stezka s porostem čerstvé trávy, na níž se nacházela těla mužů a žen. Čistý vzduch byl zašpiněný kouřem hořící karioly.

Na komoních se zahnutými kly vykládanými lazulitem tu sedělo pět jezdců. Měli přilby a přehozy v barvě indanthronové

modři a drželi kopí, z jejichž hrotů vyvěral modrý oheň. Tvářemi si byli podobnější než bratři. Lidský příval se o ně tříštil jako vlna o skálu, někdo uhýbal nalevo, někdo napravo. Dav mi vytrhl Dorkas z náručí, a když jsem vytasil *Terminus est* a chtěl jím srazit všechny, kdo stáli mezi námi, shledal jsem, že se chystám tnout mistra Malrubia, který uprostřed vřavy klidně stojí s mým psem Triskelem po boku. Když jsem jej takto spatřil, naznal jsem, že sním, a díky tomu ještě ve spánku pochopil, že mé dřívější vize, v nichž vystupoval, žádné sny nebyly.

Odhodil jsem přikrývky. V uších mi znělo vyzvánění zvonkohry na Zvonové věži. Byl čas vstát, čas doběhnout do kuchyně, cestou se obléct, postavit se k hrnci, míchat v něm za bratra kuchaře a ukrást si tam z roštu vuřt, praskající, šťavnatý, téměř spálený vuřt. Čas se umýt, čas obsloužit tovaryše, čas odrecitovat si látku před zkouškou u mistra Palaimóna.

Probudil jsem se v učňovském dormitáři, nic však nebylo na svém místě: holá zeď místo kulatého průzoru, čtvercové okno místo pláště trupu. Řada tvrdých, úzkých kavalců se kamsi ztratila a strop byl příliš nízko.

Pak jsem procitl. Oknem pronikal odér venkova, velice se podobající libé vůni květin a stromů vanoucí přes rozbořenou kurtinu z nekropole, smíšený však s rozpařeným pachem stáje. Znovu se rozezněly zvony řinčící v jakési nedaleké kampanile a svolávaly hrstku těch, kdo si udrželi víru, k horoucím prosbám za příchod Nového Slunce, časné hodině navzdory – staré slunce si sotva shrnulo z tváře šlojíř Urthu a vesnice s výjimkou zvonů tiše odpočívala.

Ve džbánu na vodu, jak Jonáš zjistil už večer, jsme měli víno. Vypláchl jsem si jím ústa a při své trpkosti mi posloužilo lépe než voda, jež mi však stále chyběla, abych si měl čím opláchnout tvář a uhladit vlasy. Před spaním jsem si složil roucho a využil je jako polštář, Spár jsem zabalil doprostřed. Nyní jsem roucho rozvinul a Spár si při vzpomínce na to, jak se mi Agia jednou pokusila vklouznout rukou do torby na opasku, zastrčil do boty.

Jonáš dosud spal. Podle mé zkušenosti vypadají lidé ve spánku mladší, než když bdí, avšak Jonáš vypadal starší, nebo snad pouze prastarý – měl rovný nos a rovné čelo, jakých si často všímám na starých obrazech. Pohřbil jsem doutnající plameny pod jejich vlastním popelem a odešel, aniž jsem Jonáše vzbudil.

Než jsem se u studny na dvoře osvěžil vodou z vědra, původně tichá ulice před hostincem ožila kopyty čvachtajícími v loužích po nočním dešti a klapotem rohů zahnutých jako šavle. Všechna zvířata byla větší než člověk a do tváří jim spadala hrubá srst, černá nebo strakatá, která je nutila koulet očima a napůl je oslepovala. Morwennin otec, jak jsem se rozpomněl, býval honákem. Nedalo se vyloučit, že je stádo jeho, ačkoli se to zdálo nepravděpodobné. Počkal jsem, až kolem mě pomalým krokem projde poslední kus, a prohlédl si míjející jezdce. Byli tři, zaprášení a na pohled obhroublí, a oháněli se bodci s železným hrotem, delšími, než byli sami. S sebou měli svá nelítostná, ostražitá psiska mrzké rasy.

Po návratu do hostince jsem si objednal snídani a dostal chléb ještě teplý z pece, čerstvě stlučené máslo, nakládaná kachní vejce a opepřenou čokoládu našlehanou v pěnu. (Poslední položka, ačkoli jsem si toho tehdy nebyl vědom, jasně sdělovala, že jsem obklopen lidmi se zvyklostmi pramenícími ze severu.) Náš hostitel, muž se vzezřením lysého gnóma, mě večer jistě viděl hovořit s alcaldem. Postával u mého stolu, utíral si nos do rukávu, vyptával se na jakost každého servírovaného chodu, sliboval – přestože všechny byly skutečně velmi dobré –, že večeře bude lepší, a zlořečil kuchařce, své ženě. Oslovoval mě *sieure*, nikoli protože by mě, jak se příležitostně stávalo v Nessu, považoval za utajeného exultanta, nýbrž protože se zde mučitel coby pádná ruka zákona těšil vysokému postavení. Jako většina peónů nebyl hostinský s to dospět k myšlence, že by se nad jeho společenskou třídou nacházela více než jedna další.

„Co postel, pohodlná? Deky nechyběly? Doneseme další."

Měl jsem plná ústa, avšak přikývl jsem.

„Tak tedy doneseme. Tři budou stačit? S druhým sieurem se vám bydlí dobře?“

Už jsem chtěl říct, že bych dal přednost odděleným pokojům (nepovažoval jsem Jonáše za zloděje, obával jsem se však, že Spár může být přílišným pokušením pro kohokoli, a navíc jsem spaní ve dvou nebyl přivyklý), vtom jsem si nicméně uvědomil, že by Jonášovi mohlo činit potíže vlastní pokoj zaplatit.

„Budete dnes u toho, sieure? Až prorazí zeď? Kvádry by mohl vybourat zedník, ale slyšeli Barnocha vevnitř obcházet, může mít ještě sílu. Třeba tam našel zbraň. A když už nic jiného, mohl by zedníkovi pokousat prsty!“

„Pracovně se nezúčastním. Pokud to půjde, přijdu se možná podívat.“

„Budou tam všichni.“ Když si plešatý hostinský mnul ruce, smekaly se po sobě jako naolejované. „Chystá se trh, jestli jste slyšel. Alcalde ho ohlásil. Má obchodního ducha, ten náš alcalde. Jen si vezměte – průměrný chlap, ten by vás tady u mě v salónku zahlédl a nenapadlo by ho zhola nic. Nebo tak nanejvýš, že byste mohl udělat krátký proces s Morwennou. Ale kdepak on! Ten si všímá. Všímá si, jaké se naskýtají možnosti. Dalo by se říct, že se mu celý trh v jediné chvilce zrodil v hlavě – barevné stany a stuhy, pečené maso a cukrová vata, všechno. Dneska? Dneska přece otevřeme zazděný dům a vytáhneme Barnocha jako jezevce. To jim rozproudí krev, to je přitáhne z okruhu kdovíkolika leguí. Pak se podíváme, jak to vyřídíte s Morwennou a tím venkovanem. Zítra se pustíte do Barnocha – obvykle začínáte rozžhaveným železem, nemám pravdu? A nikdo tam nebude chtít chybět. Den nato Barnocha dorazíte a stany zase půjdou k zemi. Nemá cenu tady někoho nechat pobíhat dlouho po tom, co rozfofroval peníze, to by se jen dal na žebrotu, rval se a tak dál. Všechno je naplánované, všechno promyšlené! Alcalde jak se patří!“

Po snídani jsem znovu vyšel ven a přihlížel, jak alcaldeho divutvorné myšlenky dostávají tvar. Do vesnice ztěžklým krokem mířili venkované s nabídkou ovoce, zvířat a štůčků doma utkaných

látek, mezi nimi několik autochtonů s kožkami a se šňůrkami, na nichž viseli černí a zelení ptáci ulovení cerbotanou. Přišlo by mi v té chvíli vhod, kdybych stále vlastnil pláštěnku, již mi prodal Agiin bratr, koptěné roucho totiž přitahovalo zvláštní pohledy. Už jsem se chystal vrátit dovnitř, když vtom ke mně dolehl rychlý pochodový krok. Znal jsem jej z Citadely, z cvičení tamní posádky, avšak od chvíle, kdy jsem Citadelu opustil, jsem jej neslyšel.

Dobytek, který jsem ráno viděl, mířil k řece, po níž pak zvířata nahnaná na trámy splouvala poslední část cesty na jatka v Nessu. Vojáci teď přicházeli opačným směrem, od břehu. Snad jejich velitelé usoudili, že je pochod zocelí, snad připluli na lodích, jichž bylo nyní potřeba jinde, snad směřovali do oblastí vzdálených od Gyollu, to nemohu posoudit. Ve chvíli, kdy vstoupili do houstnoucího zástupu, ke mně dolehl hlasitý rozkaz ke zpěvu a téměř současně s ním údery vingtnerských holí a skučení nešťastníků, na něž dopadly.

Mašírující muži byli prakovníci, každý měl zbraň s dva lokty dlouhou rukojetí a nesl malovaný kožený vak se zápalnými projektily. Málokterý vypadal starší než já a většina působila mladší, pozlacené brigantiny je však spolu s honosnými opasky a pochvami na dlouhé dýky přiřazovaly k prestižním jednotkám ferentariů. V jejich písni se na rozdíl od většiny vojenských popěvků nehovořilo o bitvě ani o ženách, šlo o skutečnou prakovnickou píseň. Znění, které jsem si onoho dne vyslechl, bylo následující:

„Od mámy v dětství slýchal jsem:
Běž už spát a nebreč jen.
Jsi tulák, to už léta ví se,
hvězdou tvou je létavice.

Od táty pak slýchal jsem,
když úder dal mi nejeden:
Budeš muset snést i více,
hvězdou tvou je létavice.

Od mága jednou slyšel jsem:
Tvá budoucnost je samý sten.
Rudá válka, zbledlé líce,
hvězdou tvou je létavice.

Od pastýře zas slyšel jsem:
Jsme ovce – kam nás vedou, jdem.
Andělům vstříc kráčejíce,
kde úsvit věstí létavice."

A tak dále, sloku za slokou. Některé byly záhadné (jak mi připadalo), některé pouze komické, některé zjevně poskládané výhradně s ohledem na rýmy, které se opakovaly stále dokola.

„Radost pohledět, že?" ozval se hostinský – jeho plešatou hlavu jsem měl u ramene. „Jižané. Všiml jste si, kolik jich má žluté vlasy a tečkovanou kůži? Jsou tam dole zvyklí na chlad a v horách to budou potřebovat. Ale ten zpěv by v jednom skoro vzbudil chuť se k nim přidat. Kolik jich je, co myslíte?"

Na dohled se právě objevily nákladní muly obtěžkané zásobami a popoháněné hroty mečů. „Dva tisíce. Možná půl třetího."

„Děkuji, sieure. Rád si držím přehled. Nevěřil byste, kolik jsem jich tady po naší stezce už viděl stoupat. Ale vrací se jich žalostně málo. Inu, taková je asi válka. Vždycky si zkouším říkat, že tam pořád jsou, tam někde, kam mířili, ale oba víme, že jich tam hodně zůstalo nadobro. Stejně by se k nim ale člověk při tom zpěvu přidal."

Zeptal jsem se, jestli má zprávy z bojiště.

„Ó ano, sieure. Sleduji je už dlouhá léta, ačkoli vybojované bitvy jako by nikdy nic valně nezměnily, jestli mi rozumíte. Jak se zdá, válka se k nám nikdy moc nepřibližuje ani se od nás moc nevzdaluje. Vždycky jsem to bral tak, že si náš a jejich autarcha řeknou, kde ke střetu dojde, a když je dobojováno, oba se vrátí domů. Má žena je tak zabedněná, že podle ní žádná opravdová válka ani není."

Dav pohltil posledního jezdce na mule a s každým naším slovem dál houstl. Uspěchaní muži rozbíjeli stánky a stany, zužovali tak ulice a ještě tlačenici posilovali. Jako stromy vyrostly ze země rozježené masky na vysokých kůlech.

„Kam tedy podle vaší ženy táhnou ti vojáci?“ zeptal jsem se hostinského.

„Jdou po Vodalovi, říká. Jako by autarcha – jehož ruce překypují zlatem a jemuž nepřátelé líbají patu – kvůli dopadení nějakého bandity vysílal celou armádu!“

Slova následující po Vodalovu jménu jsem sotva vnímal.

* * *

Dal bych cokoli ve svém vlastnictví za to, abych se stal jedním z vás, kdo si den co den stěžujete na blednutí vzpomínek. Ty mé neblednou. Přetrvávají navěky a navěky jsou stejně živé jako původní vjem, takže jakmile je vyvolám, podlehnu jejich kouzlu a nevím o světě.

Mám za to, že jsem se od hostinského odvrátil a vmísil se mezi natlačené venkovany a klevetící stánkaře, jak k nim, tak k němu jsem však byl slepý. Zato jsem pod nohama cítil kostmi sypané stezky nekropole a za převalující se říční mlhou viděl Vodalovu štíhlou postavu ve chvíli, kdy podal pistoli své milé a tasil meč. Nyní (dospět je smutná záležitost) mě jeho gesto zarazilo svou extravagancí. Muž, který se na stovkách pokoutních plakátů hlásil k boji za staré pořádky, za dávnou vyspělou civilizaci, o niž Urth přišel, odložil účinnou zbraň, již tato civilizace zrodila.

Snad mé vzpomínky na minulost zůstávají nedotčené jen díky tomu, že minulost jinak než ve vzpomínkách neexistuje. Vodalus si stejně jako já přál ji oživit, přesto však stále zůstával mužem přítomnosti. Neschopnost být jiní, než jsme, zůstává naším neodpustitelným hříchem.

Pokud bych patřil k vám, jejichž vzpomínky blednou, pak bych se Vodala jistě zřekl, ještě když jsem si ten den klestil cestu davem,

a v jistém smyslu tak unikl oné smrti zaživa, jež mě při psaní těchto slov drží v moci. Anebo třeba vůbec neunikl. Ne, spíše neunikl. A staré pocity tanoucí mi na mysli byly v každém případě příliš silné. Věznil mě obdiv k tomu, čemu jsem se obdivoval dříve, tak jako moucha v jantaru zůstává zajatkyní dávno zaniklé sosny.

◆ II ◆

Muž ve tmě

Banditův dům se v ničem nevymykal běžným stavením ve vesnici. Jednalo se o přízemní budovu z kamení nalámaného v dolech, přičemž z desek stejného materiálu sestávala i téměř plochá, bytelně působící střecha. Dveře a jediné okno, které jsem z ulice viděl, byly nahrubo zazděné. Momentálně před domem postávalo zhruba sto návštěvníků trhu – rozprávěli a ukazovali si, uvnitř však vládlo naprosté ticho a z komína nestoupal kouř.

„Takhle se to tu dělá běžně?“ zeptal jsem se Jonáše.

„Je to tradice. Znáš to pořekadlo? ‚Tradici tvoří legenda, lež a lehkověrnost.‘?“

„Připadá mi, že dostat se ven nemůže být nic těžkého. Mohl by v noci prorazit oknem nebo přímo zdí, případně si vykopat chodbu. Samozřejmě že pokud něco takového očekával – a jestliže je to běžné a skutečně byl Vodalovým zvědem, pak není důvod, aby neočekával –, mohl se zásobit jak náčiním, tak jídlem a pitím.“

Jonáš zavrtěl hlavou. „Než všechno zabední, dům projdou a veškeré jídlo, náčiní i osvětlení seberou spolu se vším ostatním, co by mohlo mít nějakou cenu.“

Zvučný hlas pravil: „Přesně tak tomu je – však si také zakládáme na svém zdravém rozumu.“ Patřil alcaldemu, který k nám zezadu přistoupil, aniž jsme si jeho přítomnosti v zástupu jeden či

druhý všimli. Popřáli jsme mu pěkný den a on nám naši zdvořilost oplatil. Byl to podsaditý širokoplecí muž, jehož upřímnou tvář kazily jaksi příliš vychytralé oči. „Říkal jsem si, že vás poznávám, mistře Severiáne, pestré šaty mě nespletly. Jsou nové? Vypadají. Kdyby vás neuspokojovaly, otevřeně mi to řekněte. Snažíme se prodejce, kteří k nám na trh chodí, vést k poctivosti. Obchodu to jedině prospívá. Kdyby vám je ten, od koho je máte, nechtěl dát do pořádku, vymácháme ho v řece, na to můžete vzít jed. Jeden dva vymáchaní obchodníci ročně a máte jistotu, že to ostatní nebudou s bohorovností přehánět."

Odmlčel se, poodstoupil, pozorněji si mě prohlédl a sám pro sebe si pokýval hlavou, jako bych na něj udělal velký dojem. „Sluší vám to. Musím říct, že máte sošnou postavu. A také pohlednou tvář, snad jen trochu moc bledou, ale to naše severské počasí brzy napraví. Jak říkám, ty šaty vám sluší a vypadají, že něco vydrží. Když se někdo zeptá, odkud je máte, klidně řekněte, že z trhu v Saltu. Taková zmínka ničemu neuškodí."

Odpověděl jsem, že se může spolehnout, mnohem více než můj vzhled či výdrž civilního šatstva zakoupeného od konfekcionáře mě však zaměstnávala starost o *Terminus est* a jeho bezpečí, nechal jsem totiž meč ukrytý v hostinci.

„Předpokládám, že se s asistentem jdete podívat, jak vyvlečeme ven toho lotra. Vletíme na něj, jakmile Mesmin a Sebald přijdou s kůlem. Když jsme rozhlašovali, co se chystá, mluvili jsme o beranidle, obávám se však, že ve skutečnosti jde o pouhopouhý kmen, navíc nijak velký – jinak by bylo potřeba moc chlapů a vesnice by je musela všechny zaplatit. Ale svou úlohu by splnit měl. O tom případu, co jsme tu měli osmnáct let nazpět, se vám nejspíš nic nedoneslo?"

Zavrtěli jsme s Jonášem hlavou.

Alcalde vypjal hruď, jak to politici dělají pokaždé, když zvětří příležitost proslovit více než jen pár vět. „Živě si na to vzpomínám, přestože jsem byl sotva výrostek. Šlo o ženu. Její jméno jsem zapomněl, ale říkali jsme jí Matka Pyrexia. Zazdili ji, zrovna jako

vidíte teď, přece jen to pořád dělají víceméně ti samí a šli na to tehdy stejně. Ale léto bylo naopak na sklonku, zrovna se česala jablka, jak si moc dobře vzpomínám, část shromážděných totiž pila čerstvé jablečné víno a já k té podívané jedno čerstvé jablko přikusoval.

Když napřesrok vzcházela kukuřice, někdo chtěl ten dům koupit. Abyste rozuměli, nemovitosti přecházejí do majetku města. Tímto způsobem práci financujeme: ti, kdo ji odvedou, si jako svůj podíl vezmou, na co přijdou, a město zrekvíruje stavbu s pozemkem.

Abych ten dlouhý příběh zkrátil, uřízli jsme beranidlo, prorazili jsme dveře jako nic a mysleli si, že vymeteme kosti, co z té babice zbyly, a předáme dům novému majiteli." Alcalde se odmlčel, zvrátil hlavu a zasmál se. Jeho smích v sobě měl cosi přízračného – snad jen proto, že se rozplynul v hluku davu a jevil se tudíž nehlasný.

Zeptal jsem se: „Nebyla mrtvá?"

„Jak se to vezme. Řeknu to takhle: žena zavřená dostatečně dlouho ve tmě se může proměnit v cosi prazvláštního, jako ty podivnosti, co člověk najde v trouchnivém dřevě pod velkými stromy. Jsme tady v Saltu hlavně horníci, uvyklí z podzemí lecčemu, ale vzali jsme nohy na ramena a vrátili se s loučemi. Jejich světlo tomu nebylo po chuti, a plameny taky ne."

Jonáš mi sáhl na rameno a ukázal na zčeřené místo v davu. Ulicí si razila cestu skupina cílevědomě vyhlížejících mužů. Žádný neměl přilbu ani zbroj, několik jich však třímalo špičaté pilum a zbytek zas hole okované mosazí. Silně mi připomínali dobrovolnou stráž, která nás s Drottem, Rochem a Eatou před dávnými časy vpustila do nekropole. Ozbrojence následovala čtveřice mužů nesoucí kmen, o němž se zmínil alcalde, hrubě přitesanou kládu přibližně dvě pídě našíř a šest loktů podél.

Zástup na přivítanou zatajil dech; nato se hovor rozezněl hlasitěji a došlo i na srdečný jásot. Alcalde se od nás vzdálil, vzal dění do svých rukou, nechal muže s holemi vyklidit prostor okolo dveří

zapečetěného domu, a když jsme se s Jonášem pokusili protlačit dopředu a získat lepší výhled, svou autoritou se postaral, aby nás zástup propustil.

Předpokládal jsem původně, že až celá prorážecí četa zaujme postavení, pustí se bez okolků do práce. To jsem však nepočítal s alcaldem. V poslední možné chvíli vystoupil na zápraží zazděného domu, máváním kloboukem si zjednal ticho a promluvil k zástupu.

„Vítejte, návštěvníci a spoluobčané! Než se třikrát nadechnete, spatříte nás, jak prorážíme tuto vyzdívku a vlečeme ven banditu Barnocha. Ať už je mrtev, nebo, jak se můžeme dobře domnívat – nenachází se totiž uvnitř dlouho –, stále živ. Jeho provinění znáte. Dopustil se kolaborace s Vodalovými cultellarii a informoval je o pohybech jejich potenciálních obětí! Všichni si nyní říkáte – a právem! –, že tak sprostý zločin nezasluhuje slitování. Vskutku, pravím! Vskutku, pravíme všichni! Barnochovým zaviněním ulehly stovky, možná tisíce lidí v neoznačený hrob. Stovky a možná tisíce stihl osud mnohem horší!

A přece – než tyto kameny padnou k zemi, žádám vás o krátké zamyšlení. Vodalus přišel o zvěda. Bude se shánět po novém. Myslím, že nepotrvá dlouho a jedné klidné noci za některým z vás zavítá cizinec. Jistě vás zahrne spoustou řečí –“

„Jako vy!“ křikl kdosi a vysloužil si všeobecný smích.

„Lepších řečí – jak mnozí z vás vědí, jsem jen neotesaný horník. Spoustou uhlazených, vemlouvavých řečí, měl jsem říct, a možná přihodí také peníze. Než mu kývnete, rád bych, abyste si vzpomněli, jaký je v tuhle chvíli pohled na Barnochův dům s kamennými kvádry místo dveří. Představte si, že také váš dům nemá dveře ani okna a vy jste přitom uvnitř.

Pak si vzpomeňte na to, co Barnocha čeká, až ho vytáhneme. Můžu vám totiž říct, zvlášť vám přespolním, že ten pohled bude pouhým úvodem ke všemu, co uvidíte na našem trhu v Saltu! Na úkony několika následujících dní jsme angažovali jednoho z nejvýznačnějších odborníků z Nessu! Spatříte popravu *přinejmenším*

dvou osob, a to ve formálním provedení, kdy jim bude jedním úderem sražena hlava. Jednou z těchto osob je žena, takže přijde ke slovu křeslo! Mnoho těch, kdo se prsí svou distingovaností a kosmopolitním přídechem svého vzdělání, nikdy nic takového nevidělo. A spatříte, jak tohoto muže," odmlčel se a dlaní udeřil do vyzděných dveří osvětlených sluncem, „tohoto Barnocha, vede na smrt zkušený průvodce! Je možné, že už si Barnoch skrz zeď vyhloubil malý otvor. Často se to stává, a v takovém případě mě možná slyší."

Přidal na hlase, až křičel. „Jestli můžeš, Barnochu, rovnou se sám podřízni! Protože jinak si budeš přát, abys byl dávno pošel hlady!"

Na okamžik se rozhostilo ticho. Mučilo mě pomyšlení, že mi brzy nezbude než podrobit Vodalova přívržence našemu Umění. Alcalde pozvedl pravou paži nad hlavu a důrazně jí mávl dolů. „A teď do toho, mládenci, a s vervou!"

Čtveřice, která přinesla beranidlo, si pro sebe odpočítala *raz, dva, tři,* jako by byla předem domluvená, a rozběhla se proti zazděným dveřím, avšak ve chvíli, kdy první dva muži došlápli na zápraží, skupina část průbojnosti ztratila. Beranidlo udeřilo do kamenů s hlasitou ranou, jiný výsledek se však nedostavil.

„Do toho, mládenci," zopakoval alcalde. „Zkusíme to znovu. Ukažte jim, jací se v Saltu rodí chlapi."

Čtveřice vyrazila podruhé. Tentokrát si muži se zápražím poradili lépe – kamenná hradba ve dveřích se při úderu patrně otřásla a z malty se zvedl jemný prach. K původní čtveřici se přidal dobrovolník z davu, urostlý muž s černým plnovousem, a zaútočili v pěti. Úder beranidla nezazněl o nic hlasitěji, doprovodilo ho však praskání, jako když se lámou kosti. „Ještě naposled," řekl alcalde.

Nemýlil se. Při dalším úderu odletěl vyražený kámen do domu a zůstal po něm otvor o velikosti mužské hlavy. Pětice už se neobtěžovala rozbíhat, vždy beranidlo jen zhoupla v pažích a vytloukala zbylé kameny, až vznikl otvor dostatečně velký, aby jím prošel muž.

Kdosi, koho jsem si do té chvíle nevšiml, měl s sebou louče, a nějaký chlapec je odběhl zapálit ke kuchyňskému ohni v sousedním domě. Muži vyzbrojení pily a holemi je od něj převzali. Alcalde projevil větší odvahu, než bych se podle vychytralých očí nadál, vytáhl zpod košile krátký obuch a vstoupil první. My přihlížející jsme ozbrojence překotně následovali, a jelikož jsem s Jonášem stál v čele, dospěli jsme ke vstupu téměř okamžitě.

Vzduch byl smrdutý, mnohem odpornější, než jsem čekal. Kolem dokola se válel rozlámaný nábytek, jako by Barnoch při příchodu zazdívačů uzamkl truhly i skříně a oni je pak rozbili ve snaze dostat se k jeho majetku. Na zmrzačeném stolku jsem uviděl rozpuštěný vosk ze svíčky, která dohořela až ke dřevu. Zezadu mě tlačili dále do domu a já si s jistým překvapením uvědomil, že vzdoruji.

V zadní části stavení se cosi seběhlo – překotné a zmatečné kroky – vyjeknutí – poté vysoký, nelidský výkřik.

„Dostali ho!“ zavolal někdo za mnou a slyšel jsem, jak se ta novinka šíří k zástupu venku.

Ze tmy vyběhl obtloustlý muž – dost možná malorolník – s pochodní v jedné a holí v druhé ruce. „Z cesty! Všichni ustupte! Vyvádějí ho!“

Nevím, jaký pohled jsem očekával… Snad špinavé stvoření s ulepenými vlasy. Místo toho se vynořil duch. Barnoch býval vysoký – stále byl, avšak hrbil se a zhubl na kost, pleť měl tak bledou, až zdánlivě světélkovala jako zpuchřelé dřevo. Byl lysý, plešatý a bezvousý – odpoledne jsem se pak od jeho stráží dozvěděl, že se u něj rozvinul zvyk ochlupení si vytrhávat. Nejhorší ze všeho byly oči: vypoulené, jakoby slepé a temné jako černý absces jeho úst. Když promluvil, odvrátil jsem se, věděl jsem však, že hlas patří jemu. „Budu volný,“ řekl. „Vodalus! Vodalus přijde!“

Snažně jsem si v tu chvíli přál, abych nebýval věznění zažil na vlastní kůži, jeho hlas mi totiž připomněl ony dusné dny pročekané v žaláři pod naší věží Matachínů. Také jsem sníval o záchraně Vodalem, o revoluci, jež spláchne zvířecí pach a úpadek

dnešního věku a znovunastolí vysokou, zářnou kulturu, jíž se Urth kdysi pyšnil.

A nespasil mě Vodalus se svou skrytou armádou, nýbrž přímluva mistra Palaimóna (a jistě také Drotteho, Rocheho a několika dalších přátel), jíž se bratři nechali přesvědčit, že by mě bylo příliš nebezpečné zabít a příliš ostudné postavit před tribunál.

Barnocha žádná spása nečekala. Chystal jsem se jej pálit železem, lámat jej v kole a nakonec mu setnout hlavu – já, který jsem měl být jeho spolubojovníkem. Zkoušel jsem si vsugerovat, že mu třeba šlo pouze o peníze, vtom však o kámen udeřil jakýsi kovový předmět, jistě hrot některého pila, a já jako bych uslyšel cinknutí mince, již mi Vodalus věnoval, cinknutí, s nímž zapadla do prostoru pod dlažebním kamenem zchátralého mauzolea.

Ve chvílích, kdy naši pozornost takto bezvýhradně zaměstnávají vzpomínky a nemáme vládu nad svým zrakem, oči někdy v záplavě detailů rozliší určitou jednotlivost a umožní jí vyvstat zřetelněji, než by kdy svedlo soustředění. Tak tomu bylo u mě. Z celého svářícího se příboje tváří přede dveřmi jsem spatřil jednu, pozdviženou a ozářenou sluncem. Patřila Agie.

◆ III ◆

Jarmarečníkův stan

Svět se v tom okamžiku zastavil, jako bychom my dva a všichni kolem nás byli postavami na obraze. Agiina pozdvižená tvář, mé vytřeštěné oči – tak jsme se vyjímali v mračnu venkovanů s jejich pestrými šaty a uzlíky. Poté jsem se pohnul a Agia zmizela. Rozběhl bych se za ní, kdybych mohl, svedl jsem si však pouze razit cestu mezi přihlížejícími a na místo, kde stála, jsem se dostal přibližně za sto úderů srdce.

To už po Agie nebylo ani památky a dav vířil a přeléval se jako voda pod lodní přídí. Barnocha zatím vedli dál a on se na slunci dal do křiku. Popadl jsem jednoho horníka za rameno a zakřičel na něj otázku, ale mladé ženě po svém boku nevěnoval pozornost a netušil, kam se mohla podít. Následoval jsem dav táhnoucí se za odsouzencem a ujistil se, že se v něm Agia nenachází. Pak, jelikož mě nic lepšího nenapadalo, jsem se jal prohledávat trh, nahlížel do stanů a stánků a vyptával se selek, které dorazily nabízet vonné pečivo s kardamomem, i prodavačů pečeného masa.

Nyní, když píšu ve Výsostném sídle a pomalu vykresluji linku rumělkového inkoustu, vyznívá vše rozvážně, dokonce metodicky. Nic nemůže být vzdálenější pravdě. Lapal jsem po dechu, potil jsem se, vykřikoval otázky a téměř ani nečekal na odpověď. Agiina

tvář se mi před vnitřním zrakem vznášela jako podoba spatřená ve snu – široké ploché líce a jemně zaoblená brada, pihovatá osmahlá pleť a podlouhlé, rozesmáté, výsměšné oči. Netušil jsem, proč dorazila. Věděl jsem jenom, že je tu a že ve mně onen krátký pohled na ni oživil mučivou vzpomínku na její výkřik.

„*Neviděli jste takhle vysokou ženu s kaštanovými vlasy?*“ opakoval jsem zas a zas, jako duelant, který vyvolával „Cadroe ze Sedmnáctikamení“, až v těch slovech zůstalo stejně málo smyslu jako v písni cikády.

„Jo. Každou vesnickou holku, co sem přijde.“

„Víte, jak se jmenuje?“

„Ženu? Ženu vám bez problémů obstarám.“

„Kde se vám ztratila?“

„Nebojte, brzy ji znovu najdete. Trh není tak velký, aby se na něm šlo ztratit nadlouho. Nemáte někde domluvený sraz? Dejte si u mě trochu čaje, vypadáte k smrti unavený.“

Zašátral jsem po minci.

„Platit nemusíte, už tak prodám dost. Dobrá, když to musí být. Stojí jen aes. Tumáte.“

Stařena zalovila v kapse zástěry, vytáhla záplavu drobných mincí, z konvice nalila do kameninového šálku vařící čaj a nabídla mi slámku z jakéhosi matně stříbrného kovu, již jsem mávnutím ruky odmítl.

„Je čistá. Po každém zákazníkovi všechno opláchnu.“

„Nejsem na ně zvyklý.“

„V tom případě pozor na okraj, bude horký. Díval jste se u soutěžní ohrady? Tam bude hodně lidí.“

„Myslíte, jak se hodnotí dobytek? Ano.“ V šálku bylo maté, kořeněné a nahořklé.

„Ví, že se po ní sháníte?“

„Neřekl bych. Jestli mě náhodou zahlédla, stejně mě nepoznala. Nejsem… oděný jako obvykle.“

Stařena si odfrkla a zastrčila zatoulaný pramen šedých vlasů nazpět pod šátek. „Na trhu v Saltu? Ještě aby! Na trh se každý

vystrojí, jak může, a každá holka, která má trochu rozumu, to ví. Co takhle dole u vody, kde je připoutaná ta vězeňkyně?“

Zavrtěl jsem hlavou. „Vypadá to, že zmizela.“

„Ale vy se nevzdáváte. To poznám podle toho, jak se místo na mě díváte po kolemjdoucích. Žádný strach. Však ji najdete, i když se proslýchá, že se tu kolem poslední dobou dějí všelijaké divné věci. Chytili zeleného muže, víte o tom? Mají ho přímo tamhle, jak vidíte ten stan. Zelení muži vědí všechno, říká se, jen to z nich musíte umět dostat. A pak ta katedrála. O té jste předpokládám slyšel?“

„Katedrála?“

„Co tak vím, lidi z města by ji za opravdovou katedrálu neoznačili – že jste z města, to poznám podle toho, jak pijete čaj –, ale tady kolem Saltu nás většina jinou katedrálu nikdy neviděla, a ještě takovou pěknou, samé visací lampy a dokola okna z obarveného hedvábí. Já osobně věřící nejsem, nebo si spíš říkám, že když se Všehotvůrce nestará o mě, nebudu se starat ani já o něj, a proč bych taky měla? Ale stejně je hanba, že to udělaly, jestli je teda pravda, co jim teď lidi předhazují. Že ji zapálily.“

„Máte na mysli katedrálu pelerínek?“

Stařena moudře přikývla. „Vidíte, sám jste to řekl. Děláte stejnou chybu jako ony. Nebyla to katedrála pelerínek, byla to katedrála Spáru. Což znamená, že ji neměly co pálit.“

„Znovu oheň zažehly,“ zamumlal jsem si pro sebe.

„Cože to?“ Stařena nastražila uši. „Neslyšela jsem vás.“

„Říkám, že ji spálily. Určitě zapálily slámu na zemi.“

„Taky jsem slyšela. Jen z odstupu pozorovaly, jak hoří. Katedrála vystoupila na Nekonečná luka Nového Slunce, znáte to.“

Muž na protějším konci uličky začal bubnovat. Když udělal přestávku, řekl jsem: „Vím, že určité osoby prý viděly, jak se vznesla.“

„Vznesla, to ano. Když o tom slyšel manžel vnučky, na půl dne úplně oněměl. Pak slepil z papíru takový klobouček, podržel ho nad mými kamny, a když se klobouček vznesl, tak usoudil, že vznášející se katedrála vlastně nic není, že se žádný zázrak

nekonal. Zabedněnec jak z učebnice – vůbec ho nenapadlo, že jsou věci stvořené tak, jak jsou, právě aby se katedrála mohla takhle vznést. Nevnímá v přírodě Ruku."

„Na vlastní oči ji neviděl?" zeptal jsem se. „Katedrálu, myslím."

Neporozuměla mi. „Ovšem, přinejmenším tucetkrát, když tudy procházely."

Do hovoru nám vpadlo vyvolávání muže s bubnem. Jednou jsem slyšel, jak publikum podobně láká doktor Talós, bubeníkův hlas však byl chraplavější a postrádal doktorův záludný důvtip. *„Všechno ví! Všechny zná! Zelený jako angrešt! Přesvědčte se sami!"*

(Neodbytný hlas bubnu: BUM! BUM! BUM!)

„Myslíte, že by zelený mužík věděl, kam se poděla Agia?"

Stařena se usmála. „Tak se jmenuje? Teď budu vědět, kdyby o ní někde padla zmínka. Mohl by. Jste při penězích, proč to u něj nezkusit?"

Má pravdu, proč ne, pomyslel jsem si.

„Až z džun-glí severu! Nikdy nejí! Podoben křo-ví a trá-vě!" BUM! BUM! *„Zí-třek i dáv-ná minulost jsou mu jedním!"*

Když bubeník spatřil, jak se blížím ke vstupu do jeho stanu, s vykřikováním přestal. „Setkat se s ním můžete za pouhý aes. Za dva s ním promluvíte. Za tři s ním budete o samotě."

„A na jak dlouho?" zeptal jsem se a odpočítával při tom tři měděné aesy. Bubeníkovi přelétl po tváři uštěpačný úsměv. „Jak dlouho budete chtít." Dal jsem mu peníze a vstoupil.

Zjevně nepočítal s tím, že se budu chtít zdržet dlouho, takže jsem očekával zápach či něco srovnatelně nepříjemného. Neuvítalo mě však nic než lehký odér podobný sušícímu se senu. Otvor v plátěné střeše propouštěl doprostřed stanu sloupec slunečního světla, které ozařovalo mihotavý prach a řetězem připoutaného muže světle jadeitové barvy. Oděný byl v kilt z listí, již vadnoucího, a po boku mu stála hliněná nádoba naplněná po okraj čirou vodou.

Chvíli jsme oba mlčeli. Stál jsem a hleděl na něj, on vsedě klopil oči k zemi. „Není to žádný nátěr," řekl jsem. „Ani barvivo,

domnívám se. A tělesného ochlupení nemáte o nic víc než muž, kterého před mýma očima vyvlekli z toho zapečetěného domu."

Vzhlédl ke mně a znovu sklopil hlavu. I bělmo měl nazelenalé.

Zkusil jsem ho popíchnout. „Jestli jste skutečně rostlina, čekal bych, že budete mít místo vlasů trávu."

„Kdepak." Hlas měl jemný, avšak hluboko posazený, což jediné ho zachraňovalo před označením za zženštilý.

„Ale rostlina tedy jste? Mluvící květina?"

„Vy nepocházíte z venkova."

„Před pár dny jsem odešel z Nessu."

„Máte určité vzdělání."

Pomyslel jsem na mistra Palaimóna a poté na mistra Malrubia a svou ubohou Teklu a pokrčil jsem rameny. „Umím číst a psát."

„A přece o mně nic nevíte. Nejsem mluvící kytka, jak byste měl být schopný vypozorovat. I kdyby rostlina sledovala onu evoluční trajektorii, jež jako jediná z několika milionů vede k inteligenci, není možné, aby z jejího dřeva a listí vznikl duplikát lidské podoby."

„O kamenech by se dalo říct totéž, a přece máme sochy."

Navzdory beznaději, která z něj vyzařovala (měl daleko smutnější tvář než můj přítel Jonáš), mu cosi zaškubalo koutky. „Dobře řečeno. Vědecká průprava vám chybí, ale jste učenější, než si uvědomujete."

„Naopak, veškerá má průprava byla vědecká, ačkoli s těmito fantaskními spekulacemi neměla nic společného. Co jste zač?"

„Velký věštec. Velký lhář, jako každý, kdo vězí nohou v pasti."

„Pokud mi řeknete, co jste zač, vynasnažím se vám pomoci."

Pohlédl na mě a bylo to, jako by jakási vysoká bylina otevřela oči a ukázala lidskou tvář. „Věřím vám," řekl. „Čím to, že ze stovek návštěvníků tohoto stanu zrovna vy znáte lítost?"

„O lítosti mi nic známo není, byla mi však vštípena úcta ke spravedlnosti a dobře se znám s alcaldem této vesnice. I zelený muž je pořád muž, a jestliže je otrokem, musí jeho pán

prokázat, jak otrockého postavení nabyl a jak se ocitl v jeho majetku."

Zelený muž řekl: „Asi jsem bláhový, že do vás vkládám jakoukoli důvěru. A přece vkládám. Jsem svobodný člověk a přicházím z vaší budoucnosti zkoumat tento věk."

„To není možné."

„Zelená barva, která vaše současníky tak mate, je způsobená jen tím, čemu říkáte žabinec. Pozměnili jsme ho tak dalece, až může žít v naší krvi, a tímto zásahem jsme konečně nastolili mír v dlouhém zápase lidstva se sluncem. Drobné rostliny v nás žijí a odumírají, naše těla se jimi a jejich pozůstatky sytí a obejdou se bez dalších živin. Veškeré hladomory a veškerá námaha s pěstováním potravy jsou minulostí."

„Potřebujete ovšem slunce."

„Ano," přisvědčil zelený muž. „A zde se mi jej nedostává. V mém věku je den jasnější."

Při jeho prosté poznámce se mne zmocnilo rozechvění, jaké jsem nepocítil od chvíle, kdy jsem poprvé spatřil kapli bez střechy na Rozbitém nádvoří naší Citadely. „Pak se tedy proroctví o příchodu Nového Slunce vyplní," řekl jsem, „a Urth se skutečně dočká druhého života – jestli mluvíte pravdu."

Zelený muž zvrátil hlavu a zasmál se. O mnoho později jsem na vlastní uši slyšel zvuk, který vydává alzabo obcházející vysoko ležící náhorní plošiny zaváté sněhem – jeho smích je strašlivý, avšak smích zeleného muže byl strašlivější. Poodstoupil jsem. „Nejste člověk," obvinil jsem ho. „Už ne, pokud jste jím kdy byl."

Znovu se zasmál. „A to jsem ve vás vkládal naděje. Co jsem to za nebožáka. Pokládal jsem se za smířeného se skutečností, že tady zemřu obklopen lidmi, kteří nejsou nic víc než kráčející prach. Jenomže stačil sebemenší záblesk a mé smíření se rozplynulo. Jsem opravdový člověk, příteli. Vy ne, a já budu za pár měsíců po smrti."

Pomyslel jsem na jeho příbuzenstvo. Kolikrát jsem jen vídal, jak vítr metá proti bočním zdem mauzoleí v naší nekropoli zmrzlé

stonky letních květin. „Rozumím vám. Blíží se teplé slunné dny, ale až pominou, odejdete s nimi. Zroďte semena, dokud můžete."

Zvěcněl. „Nevěříte mi, ba ani nevěříte, že jsem člověk jako vy, přesto mě však litujete. Snad máte pravdu, že jsme se dočkali nového slunce, a jelikož jsme se dočkali, na jeho příchod jsme zapomněli. Pokud se mi kdy povede vrátit do vlastní doby, povím jim tam o vás."

„Jestli jste skutečně z budoucnosti, proč se nemůžete přenést vpřed domů, a tak uniknout?"

„Protože jsem přikovaný řetězem, jak vidíte." Natáhl nohu, abych si okov mohl prohlédnout. Berylově zelená končetina mu kolem něj zbytněla jako kůra, již jsem jednou viděl na stromě prorostlém železným kruhem.

Plátno u vstupu se odhrnulo a bubeník strčil hlavu dovnitř. „Pořád tady? Mám venku lidi." Významně pohlédl na zeleného muže a stáhl se.

„Tím myslí, že vás musím vyhnat, jinak zavře otvor, kterým přijímám sluneční světlo. Platící návštěvníky vyháním tak, že jim předpovím budoucnost, a předpovím ji i vám. Momentálně jste mladý a silný. Než se však tento svět desetkrát otočí kolem slunce, zeslábnete, a sílu, kterou máte teď, už nikdy nezískáte zpátky. Pokud zplodíte syny, naděláte si nepřátele. Pokud –"

„Stačí!" přerušil jsem ho. „Jen mi popisujete osud veškerého mužského pokolení. Zodpovězte mi popravdě jednu otázku a půjdu. Hledám ženu jménem Agia. Kde ji naleznu?"

Na okamžik zvrátil oči v sloup tak, že pod víčky zůstal viditelný jen úzký světle zelený srpek. Nato se slabě rozechvěl, vstal, rozpažil a roztáhl prsty jako větvičky. Pomalu pravil: „Nad zemí."

Chvění ustalo a muž se znovu posadil. Vypadal teď starší a bledší.

„Jste tedy pouhý podvodník," řekl jsem mu a odvrátil se. „A já byl prosťáček, že jsem vám byť pramálo věřil."

„Ne," šeptl zelený muž. „Poslouchejte. Má cesta sem mě provedla veškerou vaší budoucností. Určité její části mi utkvěly, byť